

hver Ting i den augsburgske Konfession. Det glæder mig, at det ikke er Tilfældet, at der altsaa ikke er Tale om de evige Helvedesstraffe. Der er Tale om noget saa smaat som Opvarmningen af Kirkerne, men ikke om den evige Opfyring under Helvedes Gryder. Derfor skulde man give det et saa bestemt juridisk Udtryk, at der ikke kunde blive Tale om nogen Misforstaaelse paa dette Punkt.

Ved denne Lejlighed kom Kultusministeren ind paa Spørgsmaalet om Præsteløftet. Jeg havde ønsket dette Præsteløfte forandret, saaledes at der blev Lærefrihed for Folkekirkens Præster. Den højtærede Kultusminister citerede Præsteløftet og sagde, det lød saaledes: Præsterne forpligtede sig til at lære Guds Ord rent og purt, saaledes som det findes i de hellige Skrifter og i Kirkens Bekendelsesskrifter. „Saaledes som“ — han betonedes disse Ord. Det var jo en meget liberal Fortolkning; thi af hele Sammenhængen fremgik det, at heller ikke Kultusministeren mente, at Præsterne, naar de aflagde dette Løfte, vare forpligtede til at holde forskellige Punkter i den augsburgske Konfession, som staa i bestemt Strid med moderne human Opfattelse: udøbte Børns Fortabelse, evige Helvedesstraffe o. s. v. Nu er der det at mærke, at den højtærede Kultusminister ikke er Teolog, men Seminarist, og jeg er ikke sikker paa, at hans Opfattelse i dette Punkt vil finde fuldstændigt Bifald fra ortodokse Teologers Side. I alt Fald tror jeg, at Kjøbenhavns Universitets ledende Mand, Professor Peder Madsen, opfatter Præsteløftet adskilligt skarper. Men det glæder mig, at den højtærede Minister har udtalt sig paa en jævn, sund Maade og ikke teologisk. Jeg lagde endvidere i hans Svar Mærke til den Udtalelse, at han ikke kunde gaa med til helt ubunden Frihed. Nu vel, det er der vel heller ikke saa mange, der kræve i dette Øjeblik. Præsterne i den evangelisk-lutherske Folkekirke skulle staa paa evangelisk-luthersk Grund, være inde i den evangelisk-lutherske Tradition, leve i den protestantiske Grundstrømning. Saaledes var det netop, det blev opfattet af Grundtvig. Der ligger altsaa deri, synes jeg, et Tilsgagn om, at den højtærede Minister eventuelt kan gaa med til en Ændring af Præsteløftet, og selv om hans Opfattelse af det er forholdsvis liberalere, end det er almindeligt i teologiske Kredse, tror jeg dog, at det vil være heldigt, at man slaar denne liberale Opfattelse bestemt fast og gaar videre i den. Men jeg synes, at naar

dette er Tilfældet, falder en hel Række netop kirkelige Grunde til at bibeholde denne Erklæring bort, saa kan man lige saa godt undvære den eller gøre den til en almindelig borgerlig Erklæring om, at man vil røgte sit Hverv i Overensstemmelse med de borgerlige Love og Anordninger. Den højtærede Minister sagde, at han dog havde den Opfattelse, at denne Erklæring vilde hindre aabenbare Fjender af Kirken og dens Forskrifter i at træde ind. Han sagde det ikke bestemt, han mente, at erklærede Fritænkere, naar de skulde afgive denne Erklæring, vilde trykke sig ved at modtage Sæde i Menighedsraadet. Ja, det er muligt, at denne Erklæring kan faa nogen til at trykke sig ved det, og derfor mener jeg, at den skulde ndelades; thi alle, der staa som Medlemmer af Folkekirken, maa naturligvis have de folkekirkelige Rettigheder. Men paa den anden Side tænker jeg, at selv om de trykke sig noget ved at afgive en saadan Erklæring, ville de alligevel tage Sæde i Menighedsraadet for dergennem at øve deres Indflydelse paa Præstevalget og en hel Mængde andre Anliggender, der maa interessere dem, selv om de ere bestemte Fritænkere, økonomisk, kulturelt paa mange Maader. Der er saa mange Løfter og Erklæringer, der kræves, og der er maaske Folketingsmænd, der trykke sig ved at aflægge den Ed paa Grundloven, som kræves, idet Grundloven baade har et privilegeret Landsting og en Kongemagt, hvoraf Folketingsmænd godt kunne være principielle Modstandere; men de aflægge alligevel Eden, idet de forbeholde sig — naturligvis paa lovlige Maade — at faa disse Ting forandrede. Staten kræver Ed af alle sine Borgere, og en Ed, der er religiøs formet, og der er sikkert adskillige Fritænkere, der trykke sig ikke saa lidt ved at aflægge den, men det er en borgerlig Nødvendighed. Jeg synes ikke, man skulde gaa videre paa denne Vej. Men selv den nuværende Stat viser Borgere, at man ikke skal tage det alt for bogstaveligt med en saadan Erklæring, og det er tidt nok kommet frem ved Forhandlingerne om disse Lovforslag, at der er mange Præster, der ogsaa trykke sig ved at aflægge Præsteløftet — det ved jeg, der er —, men de aflægge det alligevel. Naar de dog føle Kald til Præstegerningen, lade de sig ikke derved afskære derfra; men de trykke sig derved, fordi der er adskillige Punkter i det, som de paa ingen Maade kunne vedkende sig. Der har været en Tid i Folkekirken, hvor det